

Kinas autoritære statskapitalisme og dens forudsætninger: Med industripolitikken som omdrejningspunkt

Artiklen diskuterer Kinas autoritære kapitalisme med hovedvægten på de mekanismer, der kendetegner landets specielle måde at drive sin økonomi på. Et omdrejningspunkt er her industripolitikken, som udgør en markant forskel til vestlige markedsøkonomier.

NIS HØYRUP CHRISTENSEN
Adjunkt, Asia Research Center,
Institut for International Økonomi
og Virksomhedsledelse,
Copenhagen Business School

Intro

Til trods for Kinas autoritære kapitalismes umiddelbare succes har der været en klar tendens til at betragte denne specielle model som et overgangsfænomen. Diskussionen har ofte været drevet af et normativt håb om demokratiske reformer eller en forventning om, at de økonomiske realiteter over tid, nærmest som en ufravigelig proces, vil trække Kina i en retning, der ligner vores. Diskussionen om Kinas autoritære kapitalisme som et overgangsfænomen skygger imidlertid for en mere konsekvent analyse af, hvordan og gennem hvilke dynamikker Kina fungerer lige nu.

Ved at forstå Kina, som det er – og ikke som det måske vil blive – får vi også et bedre perspektiv på de udfordringer, som denne autoritære kapitalistiske model byder os. Ikke mindst på det handelsmæssige område, hvor det umiddelbare slægtsskab mellem kapitalistiske økonomier dækker over betydelige forskelle.

Jeg vil her lægge hovedvægten på en diskussion af, hvordan de økonomiske dynamikker fungerer i Kinas autoritære kapitalisme. Her vil jeg benytte begrebet *statskapitalisme*, fordi vi her får et blik for både den statsjede og stærkt regulerede del af økonomien og den mere frie markedsøkonomi, præget af private virksomheder (Tsai, 2015). Statskapitalisme behøver altså som udgangspunkt ikke at være autoritær. Når jeg efterfølgende diskuterer netop de autoritære aspekter, vil jeg derfor benytte betegnelsen *autoritær statskapitalisme*. Med denne udvidede betegnelse åbnes der altså op for en diskussion af styreformens konsekvenser for den statskapitalistiske måde at drive økonomien på.

Mit bidrag til forståelsen af Kinas statskapitalisme vil være at se på en af de mekanismer, gennem hvilke statskapitalismen fungerer. Mit argument er, at statskapitalisme hviler på differentiering som en afgørende og derfor definerende mekanisme. For at underbygge dette argument, vil jeg fokusere på industripolitikken, fordi den udgør et centralt omdrejningspunkt for Kinas statskapitalisme. Her finder man samtidigt de grundlæggende forskelle i måden at regulere og intervenere på, set i forhold til markedsøkonomierne i OECD-landene.

Først vil jeg kort definere statskapitalisme som forståelsesramme for Kinas økonomi. Herefter vil jeg præsentere de væsentligste elementer i industripolitikken og pege på dens forudsætninger, både historiske og ideologiske. Til sidst vil jeg vende tilbage til de autoritære aspekter og på den baggrund vurdere de faktorer, der afgør, hvorvidt Kinas autoritære statskapitalisme kan forventes at forandres i de kommende år.

Kina – autoritært og statskapitalistisk

Betegnelsen autoritær kapitalisme dækker i Kina over et ét-partisystem med Kinas Kommunistiske Parti (KKP) ved roret, og hvad man kan kalde en statskapitalistisk økonomisk model. Hvad angår KKP, er det opbygget efter klassisk leninistisk model med en centralkomite og et politbureau. Et væsentligt styringsredskab modelleret efter sovjetisk forbillede er nomenklaturasystemet, hvor igennem partiet kontrollerer ansættelser og rotation af hele det øverste ledelseslag, dvs. alt fra KKP's nøgleposter til ministre og ledere af de største statsjede virksomheder (Brødsgaard, 2003).

Med statskapitalisme peges der som udgangspunkt på en økonomi, hvor staten påtager sig en ledende rolle. Begrebet må fortsat betragtes som værende under udvikling, og det er derfor også ambitionen med denne artikel at bidrage til netop denne litteratur. Med udgangspunkt i den bølge af statsinterventioner, der fulgte i kølvandet på den globale recession i 2009, fremførte Ian Bremmer argumentet, at statskapitalisme var på fremmarch på bekostning af de frie markeds kræfter (Bremmer, 2009). Men hvor der i de udviklede lande var tale om midlertidige krisetiltag, så han i udviklingslandene en langt mere strategisk afvisning af frimarkedstanken. Desuden pegede han på en række statslige aktørers stigende dominans i den globale økonomi, dels statsejede selskaber herunder specielt nationale olieselskaber, og dels kapitalfonde ('sovereign wealth funds') baseret på statskapital. Statskapitalisme bliver ifølge Bremmer til et system, hvor staten fungerer som den ledende økonomiske aktør, og hvor staten anvender markeder med politiske mål for øje (Bremmer, 2009, s. 41).

Hvor Bremmers perspektiv rettede sig mod de globale konsekvenser, så har specielt Kellee S. Tsai og Barry Naughton anvendt statskapitalisme som en ramme til at forklare den specifikke udvikling i Kina. Kinas nyere historie og ikke mindst institutionelle udvikling står her centralt, når de helt overordnet beskriver statskapitalisme i Kina som en kombination af en markedsøkonomi, (emerging) kapital markeder og store statsejede selskaber (Tsai og Naughton, 2015, s. 2). I en anden udgivelse peger Tsai på en række karakteristika ved denne dualistiske struktur med statsejerskab og markedsøkonomi (se figur 1).

Som det fremgår, er et centralt element i denne model allokeringen af kapital til den statslige sektor på bekostning af den private. Denne allokering sker bl.a. igennem industripolitikken, hvilket vil blive diskuteret nedenfor.

Den statskapitalistiske kinesiske model har bragt Kina igenem en lang periode med meget høj vækst, hvilket som udgangspunkt godt kan minde om den udvikling vi har set i andre asiatiske lande (Japan, Sydkorea, Taiwan, Hong Kong og Singapore), og som er beskrevet indgående i 'developmental state'-litteraturen. Her pegede en række forskere på, hvordan et relativt autonomt elitestatsbureaukrati udvalgte en række

sektorer, der blev fremmet gennem investeringer i forskning, subsidieret långivning, finanspolitiske incitamenter, handelspolitiske tiltag og uformel koordination med virksomhedsledere (Tsai og Naughton, 2015, s. 16). Altså statslig indblanding, men i en markedsorienteret retning. Kina adskiller sig dog på to centrale punkter. Dels på sin størrelse, som har betydet, at bureaukratiet (her ikke forstået i en negativ forstand) ikke har været i stand til at koordinere lige så tæt med andre aktører, som tilfældet var for de ovennævnte asiatiske lande. Dels ved at være mere åben over for udenlandske investeringer (Tsai og Naughton, 2015, s. 17). Forskellene til trods har de japanske erfaringer ikke desto mindre spillet en afgørende rolle for udviklingen af Kinas industripolitik, eftersom centrale aktører i den kinesiske administration netop har studeret erfaringerne fra Japan (Heilmann og Shih, 2013).

Industripolitik i Kina

Alle stater blander sig i markedsdannelsen på en række forskellige måder og med forskellige begrundelser. I markedsøkonomier sker indblandingen indirekte ved at etablere fundamentet for økonomien gennem eksempelvis uddannelsessystemet og retsstatsprincipper, og ved at skabe rammer for økonomien gennem konkurrencelovgivning, arbejdsret og ejendomsret. Den direkte påvirkning sker gennem innovations-, industri-, eller erhvervspolitiske tiltag, som eksempelvis subsidier (North, 1981, s. 206). Men hvor subsidier i vestlige markedsøkonomier oftest begrænses til områder, hvor markedet fejler, eksempelvis omlægningen til vedvarende energi (eller landbrugsstøtte der i sin tid blev indført for at sikre fødevarerforsyningen), så er dette ikke tilfældet i Kina. Industripolitik i Kina er både bredere, i den forstand at den dækker flere sektorer, men samtidig også mere specifik, idet den kan gå helt ned på enkelte virksomheder. Samtidigt rammer industripolitikken et krydsfelt, hvor redskabskassen, som er udviklet til de statsdominerede sektorer, anvendes på sektorer, der ellers som udgangspunkt er underlagt den frie markedsøkonomi.

De industripolitiske instrumenter strækker sig fra markeds-subsidier (som vi kender det fra OECD lande) over sektorspecifikke fordele i form af skattefritagelse eller rabat, til virksomhedsspecifikke subsidier, eksempelvis finansiering på favorable vilkår, direkte forskningsstøtte og billig landleje. En række handelspolitiske greb, eksempelvis forskelle i eksportsubsidier,

Figur 1: Statskapitalisme i Kina

Statssektor	Markedsøkonomi
<ul style="list-style-type: none"> – Staten ejer og kontrollerer 117 statsejede virksomheder i strategiske sektorer – KKP udnævner lederne af de statsejede virksomheder – Tre statsejede virksomheder er i top 10 på Fortune Global 500-listen (2015) – Støttes af fire store kommercielle statsbanker – Faldende profitabilitet siden 2008 – Dominerer listen over børsnoterede selskaber på Kinas egne børser 	<ul style="list-style-type: none"> – Over 99 % af Kinas virksomheder er private små og mellemstore virksomheder samt udenlandske – 'Downstream' forbruger-orienteret let industri, fremstillingsindustri og eksportindustri er åben for konkurrence – Den private sektor genererede 60 % af BNP i 2013 – Den private sektor modtog mindre end 20 % af de samlede banklån – Baserer sig på uformel finansiering til markedsrente

Baseret på K.S. Tsai, 2015, men oversat, tilrettet og opdateret.

anvendes samtidigt til at sikre, at følgeindustrien til videreforarbejdningen af råmaterialer bliver i Kina. Desuden holdes energi- og råmaterialepriser under markedsprisen og specielle aftaler mellem eksempelvis statsejede producenter og virksomheder kan forhandles lokalt. Endeligt bruges der administrative og tekniske barrierer og ikke mindst offentlige indkøb til at understøtte et marked eller sågar enkelte virksomheder (Haley og Haley, 2013, s. 29-45).

En lang række administrative enheder kan altså trække på en yderst veludstyret redskabskasse for at fremme industriudviklingen. På nationalt niveau gælder det specielt 'National Development and Reform Commission' (NDRC), samt 'Ministry of Industry and Information Technology' (MIIT) og provins- og lokalregeringer på subnationalt niveau (Heilmann og Shih, 2013). Helt centralt står også de tre 'policy'-banker, 'Agricultural Development Bank of China', 'China Development Bank' og 'Export-Import Bank of China', der i 1994 blev sat i verden for at understøtte politiske prioriteringer i industriudviklingen gennem långivning inden for deres respektive områder. Disse banker råder over en betydelig formue, og det er værd at bemærke, at deres virke langt fra begrænser sig til det kinesiske marked. Export-Import Bank og China Development Bank er i høj grad fokuseret på internationaliseringen af Kinas industri og dermed de drivende kræfter i den »Go Global«-strategi, som den kinesiske regering lancerede helt tilbage i 1999.

De politiske prioriteringer tydeliggøres ved et afgørende industripolitisk greb i Kina, nemlig opdelingen i forskellige sektorer. De første og økonomisk set tungeste kategorier er 'strategic' og 'pillar'-industrier (se figur 2 nedenfor). De er over årene udvalgt i flere tempi og med fokus på kriterier: sikkerhed og forsvar, jobskabelse, teknologi og mulighed for at sikre sig viden og færdigheder, og endeligt komparative fordele (Haley og Haley, 2013, s. 26).

Som det fremgår af figur 2, betegner 'strategic'-industrier de naturlige monopoler, hvor behovet for kontrol, store etableringsomkostninger og fordele ved stordrift, har betydet, at langt de fleste lande som udgangspunkt har haft statsejerskab. Det er også tilfældet i Kina, hvor absolut statsejerskab eller kontrol fortsat fastholdes. Og qua landets enorme størrelse finder vi her nogle af verdens største selskaber. Hvis man som eksempelvis de kinesiske benzinselskaber har monopol, ja

så har man sikret sig en så enorm omsætning, at Sinopec og China National Petroleum (PetroChina) i 2014 placerede sig som henholdsvis verdens anden og fjerde største virksomhed (Fortune Global 500).

Med kategorien 'pillar'-industrier rækkes der ud over de naturlige monopoler til de mere klassiske tunge industrier. Disse industrier har været og anses fortsat som ryggraden i Kinas økonomi og som afgørende for at sikre en høj grad af industriel selvforsyning. Også her finder vi derfor oftest en stor dominans af statsejede virksomheder (Mattlin, 2009).

Gruppen af 'emerging'-industrier blev tilføjet i 2010 og er således det seneste forsøg fra den kinesiske stat på at udvælge fremtidens industrimotorer (Lardy, 2014, s. 49). Det specielle ved netop disse sektorer er, at man ofte her finder stærke private selskaber og mere markedsøkonomiske dynamikker. Men samtidig ser vi alle de industripolitiske tiltag i form af forskellige typer subsidier blive flittigt anvendt.

Udpegningen af de forskellige sektorer markerer et skel i forhold til resten af økonomien. Det er her, den politiske bevågenhed rettes, og her, de industripolitiske instrumenter for alvor rulles ud.

Men med udpegelsen af sektorer følger ikke et fuldstændigt fast regelsæt som dikteres ovenfra. I stedet skal udpegelsen ses som en positiv sanktionering fra det politiske center, der åbner for en dynamisk dagsorden, hvor myndighederne kan gøre kreativt brug af de industripolitiske værktøjer, hvor 'policy'-bankerne stiller sig til rådighed, og hvor virksomhederne ses som partnere. Sidstnævnte aspekt er værd at hæfte sig ved, fordi det rykker ved billedet af den kinesiske stat som en monolit, der dikterer udviklingen. Relationen mellem myndigheder og virksomheder skal altså i højere grad forstås som tæt, samarbejdsorienteret og præget af stor fleksibilitet. Det er bl.a. påvist, hvordan private virksomheder inden for kategorien af 'emerging'-industrier er lykkedes med at forhandle sektorspecifikke subsidier på plads (Christensen, 2015). I biomasseindustrien har en enkelt virksomhed eksempelvis formået at forhandle subsidier på plads (en 'feed-in tariff' på elektricitet produceret ved biomasse) på trods af, at virksomheden på kort sigt ville være stort set den eneste modtager af støtten. Den normale lobbyindsats, som virksomheder i Kina også bedriver,

Figur 2: Industrisektorer i Kina

Strategic	Pillar	Emerging
Forsvar	Maskineri og mekanisk udstyr	Miljø- og energieffektive teknologier
Energiforsyning og distribution	Biler og reservedele	Næste generations informationsteknologi
Olie og brændstof	Informationsteknologi	Bioteknologi
Telekommunikation	Byggeri	Avanceret udstyrsindustri
Kul	Jern og stål	Nye energiformer
Luffart	Metaller	Nye materialer
Shipping	Kemikalier	Elektriske køretøjer
	Opmålingsudstyr og design	

Kilde: Szamosszegi og Kyle (2011, s. 33-34)

bliver altså inden for disse strategiske industrier mødt med åbne døre (Kennedy 2005).

Ud over den nævnte opdeling opererer man samtidigt med udspecificerede kataloger for, hvilke industrier man gerne ser udenlandske investeringer indenfor, i hvilke man ønsker at begrænse udenlandske investeringer (gennem ejerskabsrestriktioner), og hvor man helt udelukker udenlandske investeringer. Ud over de mere sikkerhedspolitiske hensyn er det springende punkt i katalogets opdeling, i hvilket omfang industrien har behov for den teknologioverførsel tilstedeværelsen af udenlandske virksomheder kan medføre. Derfor ændres kataloget også løbende, i takt med at den kinesiske industri opgraderes, og der ikke vurderes at være et behov for at tiltrække udenlandske selskaber.

Inden for de nævnte udvalgte sektorer finder man et andet væsentligt greb, nemlig forsøget på at skabe 'national champions'. Med denne betegnelse sigtes der mod store stærke kinesiske virksomheder, der gennem deres base i Kina kan etablere sig på verdensmarkedet. Udgangspunktet er oftest de restrukturerede og moderniserede statsejede virksomheder, der på grund af størrelsen af deres hjemmemarked allerede har sikret sig stordriftsfordele (Hemphill og White, 2013, s. 196). Det er disse 'national champions', vi for alvor kommer til at møde på verdensmarkedet.

Når vi ser på de mange forskellige industripolitiske tiltag diskuteres ovenfor, er der et vigtigt træk, som går igen. Udvælgelsen af sektorer og enkeltvirksomheder til statslig subsidiering handler grundlæggende om at kunne differentiere. Differentieringen er selve mulighedsbetingelsen for at føre den målrettede industripolitik og eksempelvis oprette 'policy'-banker. Det væsentlige at hæfte sig ved er den forskelsbehandling, der ligger i at vælge noget til, eksempelvis subsidiering af en specifik sektor, fordi der samtidigt er noget, der vælges fra. Der skabes altså ulige forhold – en skævvridning af markedet – hvilket netop er OECD-landenes baggrund for at minimere den slags tiltag (se nedenfor). Men det er også i dette lys, at Kinas konstante differentiering fremstår markant. Vi har altså her at gøre med en af de væsentlige mekanismer bag Kinas industripolitik.

Fraværet af det neoliberale paradigmes dominans

For at forstå den måde, Kina driver industripolitik på, og mulighedsbetingelsen for differentieringen, skal vi tilbage til et af de helt centrale omdrejningspunkter i Kinas nyere historie, nemlig Deng Xiaopings ideologiske kursændring i december 1978. Herfra begyndte man med små skridt at indføre friere markeds kræfter, først i landdistrikterne og senere i flere og flere dele af økonomien. Den banale – omend væsentlige – pointe er her, at markeds kræfterne bliver hevet ind i en allerede eksisterende politisk diskurs. En politisk diskurs, der herefter, bl.a. som konsekvens af markeds kræfternes stigende betydning som løsningen på Kinas økonomiske trængsler, ændres radikalt i de følgende tre årtier. Men markeds kræfterne blev dengang introduceret som et supplement til planøkonomien af effektivitetsmæssige årsager, mens det ideologiske skifte

blev nedtonet. En anden og ofte overset facet er den løbende legitimering, der finder sted, når markedet som begreb introduceres og løbende tildeles en stadigt mere central rolle. Helt grundlæggende handler det om, at det i Kinas politiske diskurs bliver *statens* marked (Christensen, 2010). Altså et marked, der skal tjene staten ved at levere økonomisk vækst, og ikke et marked for markedets egen skyld eller baseret på individuelle rettigheder til frit at drive forretning. Konsekvensen af denne legitimeringsmodel er derfor, at markedet ikke har en beskyttet eller speciel status i den kinesiske politiske diskurs. Derfor er der heller ikke nogen principielle, ideologiske eller moralske problemer forbundet med at intervenere i markedet. Og heri ligger derfor også forklaringen på, eller mulighedsbetingelsen for, at den kinesiske stat kan drive industripolitik, som den gør. Det vil sige med kraftig indblanding i markedet.

Paradoksalt nok sker denne udvikling samtidigt med, at Kina i det store billede rykker tættere på en vestlig måde at drive økonomi på. Altså en bevægelse mod grundprincipperne i det neoliberale paradigme, der indbefatter frie markeder, fri handel over grænserne og frie individer, der sikres gennem privatskret (Harvey, 2005, s. 2-3). Det neoliberale paradigme finder også støtte i den neo-klassiske økonomiske teori, der fortsat dominerer økonomistudiet som disciplin, og som leverer den teoretiske ballast til argumentet om frie markeds kræfter som den mest (økonomisk) effektive allokeringmekanisme (Wade, 1990, s. 13). Dette tankegods har tydeligvis gjort sit indtog i Kina, men som det fremgår, bryder de mekanismer industripolitikken fungerer gennem fortsat med de mest fundamentale principper i det neoliberale paradigme, hvor differentiering forstås som en hindring for de (mere effektive) frie markeds kræfter. Man kan sige, at de neoliberale ideer netop ikke har opnået paradigmatisk status i Kina, i den forstand at Kinas egen specielle historie med gradvis introduktion af markeds kræfter i en eksisterende planøkonomi fortsat spiller en væsentlig rolle for, hvordan markedet får mulighed for at fungere.

Fortsættelsen af den autoritære statskapitalistiske model

Der er intet, der tyder på, at Kinas autoritære statskapitalisme vil forandre sig markant i de kommende år. Internt i KKP tilskrives landets succes fastholdelsen af den autoritære styreform, der tillades fortsat ingen opposition til KKP, og de mange mindre daglige protester over lokale forhold har sjældent systemomvæltende karakter. Markante ændringer vil derfor kun ske som følge af et ekstraordinært pres udefra, eksempelvis som følge af en langvarig og dyb økonomisk krise, der udløser brede folkelige demonstrationer. Her er det værd at bemærke, at den manglende folkelige legitimitet betyder, at et autoritært styre står svagt funderet, trods sin umiddelbare stabilitet.

Det er i denne sammenhæng også et interessant spørgsmål, hvorvidt den autoritære styreform er en forudsætning for statskapitalismen. Her er det nærliggende at pege på, at den manglende gennemsigtighed i grundlaget for beslutninger gør det lettere at prioritere statssektoren på bekostning af husholdningerne og de private virksomheder i den grad, som det er

tilfældet i dagens Kina. Og pointen er her, at det er den autoritære styreform, der muliggør den manglende gennemsigthed. Man vil derfor godt kunne forestille sig, at en svækkelse af det autoritære styre på længere sigt ville betyde mindre statskapitalisme.

Mens den autoritære styreform ikke er til debat, er fortsættelsen af den statskapitalistiske model til gengæld genstand for mere diskussion i tænketanksmiljøer og på universiteterne. Det er bl.a. de statsjede virksomheders rolle, der diskuteres, eftersom der her ligger et kæmpe potentiale for yderligere effektiviseringer, eksempelvis gennem yderligere privatiseringer. Desuden diskuteres den skæve fordeling af långivningen (under 20 % går til private virksomheder) i lyset af, at den private sektor har bidraget mest til væksten i de seneste år (Lardy, 2014).

Også i KKP's direkte kommunikation kan man finde den spænding, der ligger i den statskapitalistiske model. Da Xi Jinping og Li Keqiang i efteråret 2013 præsenterede deres politisk-økonomiske program ved Kinas Kommunistiske Partis Centralkomites tredje plenarsamling, blev der eksempelvis givet et stærkt signal om, at markedet skulle spille en langt stærkere rolle, når ressourcerne skulle fordeles. Samtidigt undlod man dog at lancere markante reformer af de statsjede virksomheder, og der blev heller ikke pillet ved NDRC's centrale rolle i brugen af de industripolitiske værktøjer (eksempelvis subsidier). Det samlede signal blev derfor tvetydigt, men repræsenterer derved ganske præcist et system, der har valgt at stå midt i vadestedet, og som lidt populært sagt fortsætter med at blæse og have mel i munden.

Konklusion

Som det fremgår, udgør de industripolitiske værktøjer et afgørende træk ved Kinas statskapitalistiske model. Det er herigenem, at den statsjede del af økonomien prioriteres, og det er herigennem at staten påvirker den mere frie markedsøkonomi.

Den førte industripolitik hviler på differentiering, eller hårdt trukket op, på forskelsbehandling. Dels helt overordnet ved differentieringen mellem statsejerskab og de private virksomhe-

der i markedsøkonomien, og dels i de industripolitiske udvælgelser af 'national champions' og sektorer til subsidiering eller investeringsbeskyttelse/fremme. Vi har altså her at gøre med en grundlæggende og derfor definerende mekanisme for Kinas statskapitalisme. Ser vi på mulighedsbetingelsen for statskapitalismens differentieringsmekanisme kan vi i første omgang pege på Kinas specielle forståelse af markedets rolle og dernæst på fraværet af det neoliberale paradigme. Eller mere præcist, at det neoliberale tankegods ikke har opnået paradigmatisk status og altså ikke er fuldt dominerende.

Den manglende dominans til trods har begreber som effektiviseringer, rationaliseringer og frie markeds kræfter gjort deres indtog i den kinesiske politiske diskurs. Det største potentiale for afmontering af statskapitalismen må derfor også vurderes at være de effektivitetsgevinster, der kan være ved at lade markedsøkonomien fylde mere. Over for dette pres står selvsagt den nuværende statskapitalistiske models succes og dermed statsejerskab og de industripolitiske værktøjer som en fortsat del af løsningen. Den institutionelle teori kan her minde os om den udbredte inertie, der hersker i alle organisationer – og dermed også i det kinesiske statsapparat – som en væsentlig faktor i fastholdelsen af de bestående måder at gøre tingene på. Hertil kommer de mange hævdvundne interesser, der på grund af store økonomiske fordele ved det nuværende system udgør en stærk og konservativ kraft.

Alt tyder derfor på, at det ikke bliver inden for det korte sigte, at vi får et svar på spørgsmålet om den autoritære og statskapitalistiske kinesiske model som et overgangsfænomen. Og mens vi venter, får de reelle effekter af statskapitalismen større og større global betydning. For det første fylder det kinesiske marked mere og mere, hvilket dermed også gælder konsekvenserne af de industripolitiske prioriteringer. Det kan både være af positiv karakter, når der skabes nye markeder, og af negativ karakter, når eksempelvis udenlandske virksomheder holdes ude af markedet. For det andet flytter effekterne af industripolitikken med, når de store statsjede kinesiske virksomheder med statsbanker i ryggen vinder globale markedsandele. Vi bliver altså – i vores optik – udsat for unfair konkurrence.

LITTERATUR

- Bremmer, I. (2010) *The End of the Free Market: Who Wins the War Between States and Corporations*. London: Portfolio.
- Brødsgaard K.E. (2003) 'Bringing the Party Back in: Parti, kadremanagement og nomenklatura-system i Kina', *Politologiske Studier* 6(2): 58-70.
- Christensen, N.H. (2010) 'Kinas frie marked – og hvorfor grænsen mellem stat og marked så let overskrides', i *Offentligt eller privat? Historiske og aktuelle udfordringer i politik og økonomi*. (red.) L.B. Kaspersen, J. Lund and O.H. Pedersen. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag: 37-51.
- Christensen, N.H. (2015) 'Subsidization in China's Renewable Energy Sector: Negotiability as the Norm', *Copenhagen Journal of Asian Studies* Vol. 33, No. 1: 107-124.
- Fortune Global 500. Tilgængelig den 6. Februar 2016 på <http://fortune.com/global500/>
- Haley, U.C.V. og G.T. Haley (2013) *Subsidies to Chinese industry: state capitalism, business strategy and trade policy*. New York: Oxford University Press.
- Harvey, D. (2005) *A Brief History of Neoliberalism*. Oxford: Oxford University Press.
- Heilmann, S. og L. Shih (2013) 'The Rise of Industrial Policy in China, 1978-2012', *Harvard-Yenching Institute Working Paper Series*.
- Hemphill, T.A. og G.O. White III (2013) 'China's National Champions: The Evolution of a National Industrial Policy – Or a New Era of Economic Protectionism?', *Thunderbird International Business Review*. Vol. 55, No. 2.
- Kennedy, S. (2005) *The Business of Lobbying in China*. Cambridge: Harvard University Press.
- Lardy, N.R. (2014) *Markets Over Mao*. Washington: PIIE Press.
- Mattlin, M. (2009) 'Chinese Strategic state-owned enterprises and ownership control', *BICCS Asia Paper* 4(6): 1-28.
- Szamoszegi, A. og C. Kyle (2011) 'An Analysis of State-owned Enterprises and State Capitalism in China', U.S.-China Economic and Security Review Commission, Washington, DC.
- Tsai, K.S. og B. Naughton (2015) 'Introduction – State Capitalism and the Chinese Economic Miracle', i Naughton, Barry og Kellee S. Tsai (red.) 2015. *State Capitalism, Institutional Adaptation, and the Chinese Miracle*. New York: Cambridge University Press.
- Wade, R. (1990) *Governing the Market: Economic Theory and the Role of Government in East Asian Industrialization*. New Jersey: Princeton University Press.